

Q Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers.
Het Religieus Genootschap der Vrienden
93^e Jaaraana. nr. 11. december 2022*

Oost-Indische kers geteeld door de Dorothy-Gemeenschap als eigen voedsel

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: €30,00 per jaar

Europa en Wereldwijd €75,00 per jaar

Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten.

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen. Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking. Bankrekening: **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vrienden- kring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U. Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email: vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461/06-40030923.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: www.Quakers.nu

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebookgroep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkring-abonnees. Lid word je met de betreffende knop op facebook.com/groups/820840817925912

In dit nummer:

Retraite: Met Hart en Ziel	3
Van de redactie.....	4
In de Stilte	5
De Zee	6
<i>.In de stille wijdingssamenkomst zitten we in een kring</i>	8
Luisteren naar God online.....	9
Quakers en ik*: Wat of wie is God	11
“Wek uw kracht”	13
Vrienden in het Westbroekpark.....	15
Werken aan Vrede	17
Sao Bento	20
Algemene vergadering van QCEA	21
Bullshitvluchten van de baan	25
Naast het Palestijnse volk staan.....	28
Lobbyen door Vluchtelingenwerk.....	31
Een geluid dat ook gehoord wil worden	32
Hoe militaire uitgaven de klimaatdestructie versnellen	34
Veertig pubers in crisisopvang kerk in Leek.....	37
Elfde Assemblee van de Wereldraad van Kerken	39
Quakers willen gerechtigheid	44
Vrienden in het hele land.....	46
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	47
Op bezoek bij de Dorothies.....	48

Retraite: Met Hart en Ziel

Je kunt je nog opgeven voor de Quaker-retraite in het weekend van 10, 11 en 12 maart 2023 in de Abdijhoeve Bethlehem in Doetinchem bij de monniken van het Willibrordklooster. Het inspirerende thema is: “Met Hart en Ziel” . Dat thema gaat ons mee nemen naar waar wij met Hart en Ziel voor gaan. We zullen dit thema in de komende tijd verder uitwerken en vragen aan iedereen die mee doet ook zelf het thema te doorvoelen en er teksten en liederen bij te zoeken. We willen jullie vragen om je zo snel mogelijk op te geven bij Inge Herrebout, inge.herrebout@kpnplanet.nl of telefonisch 06-13690701. Er is nog plaats voor enkele deelnemers.

Van de redactie

De vraag: ‘Wie of wat is ‘God’?’ is voor veel Quakers en mensen die iets met religie hebben nog steeds een heel belangrijke vraag. De eerste vijf artikelen van deze Vriendenkring geven een beeld van de enorme diversiteit aan ervaringen die we hebben in de stilte. Het godsbeeld of de godservaring, of wat we in de stilte beleven heeft voor velen een betekenis die fundamenteel is voor het leven dat zij kiezen. In een oecumenische gespreksgroep in Zwolle bracht ik het lied van Toon Hermans ‘De Zee’ in en vroeg hoe het zou zijn als we de zee zouden vervangen door het woord ‘God’. De ervaringen die de zee oproept waren: ook de zee is veel groter dan we ons kunnen voorstellen, de zee is onmetelijk, de zee kan je het gevoel geven opgetild worden, de zon op de golven van de zee kan de golven van het bestaan helder maken. Die komen deels overeen met de ervaringen van de leden van de gespreksgroep in gebed of in de stilte. Wat vooral opviel is de grootse gebaren en aanduidingen van diepte, de stilte die er nodig was om er iets over te zeggen. Een indrukwekkend gesprek.

Nu de oorlog in Oekraïne duurt voort. De verwoesting van het land neemt afschuwelijk vormen aan en het aantal doden en gewonden aan beide zijden neemt steeds verder toe. De vraag naar hoe we vrede kunnen bereiken komt hierdoor des te dringender op ons af. Hierover gaan de artikelen Werken aan Vrede, QCEA, protesten tegen klimaataantasting, solidariteit met de Palestijnen, opkomen voor vluchtelingen, gerechtigheid en samenlevingsvormen met idealen op het gebied van rechtvaardigheid en klimaat. Je kunt hierin lezen hoeveel mensen, ook Quakers, zich inzetten voor vrede. De religieuze ervaring speelt hierbij vaak een grote rol. Er komt ook goed naar voren dat je op heel verschillende manieren aan een rechtvaardige vrede kunt werken. Je kunt demonstreren, luisteren met aandacht naar activisten, praten met mensen van andere landen en mensen uit andere segmenten van de samenleving. Je kunt iemand (tijdelijk) in huis nemen, maar ook taallessen geven aan vluchtelingen die voor oorlog, dictatuur, droogte en andere klimaatproblemen zijn gevlucht. Het is ook belangrijk om onafhankelijke informatie te verzamelen en door te geven. Eén van eyeopeners, die ik tegen kwam in ‘De Correspondent’ ging over de graanddeal tussen Rusland en Oekraïne. Onderzoekers van de Landbouw Universiteit van Wageningen stelden vast dat maar 6 van de 408 schepen die onder deze graanddeal vallen, voedselhulp leverden. De rest werd vervoerd naar West Europa vooral als veevoer. Dat levert weer informatieve steun voor het spandoek dat ik droeg tijdens de laatste klimaatdemonstratie: Opa en Oma go Vegan. De bio-industrie is niet alleen een groot probleem voor de stikstoftoename, maar ook een grote klimaatbelasting!

Sytse Tjallingii (redacteur)

In de Stilte

Gespreksonderwerp bij 'Quakers en ik'

Wat doe jij als je stil bent?

Hoe ervaar jij de Geest in de stilte?

Hoe helpt het om samen stil te zijn?

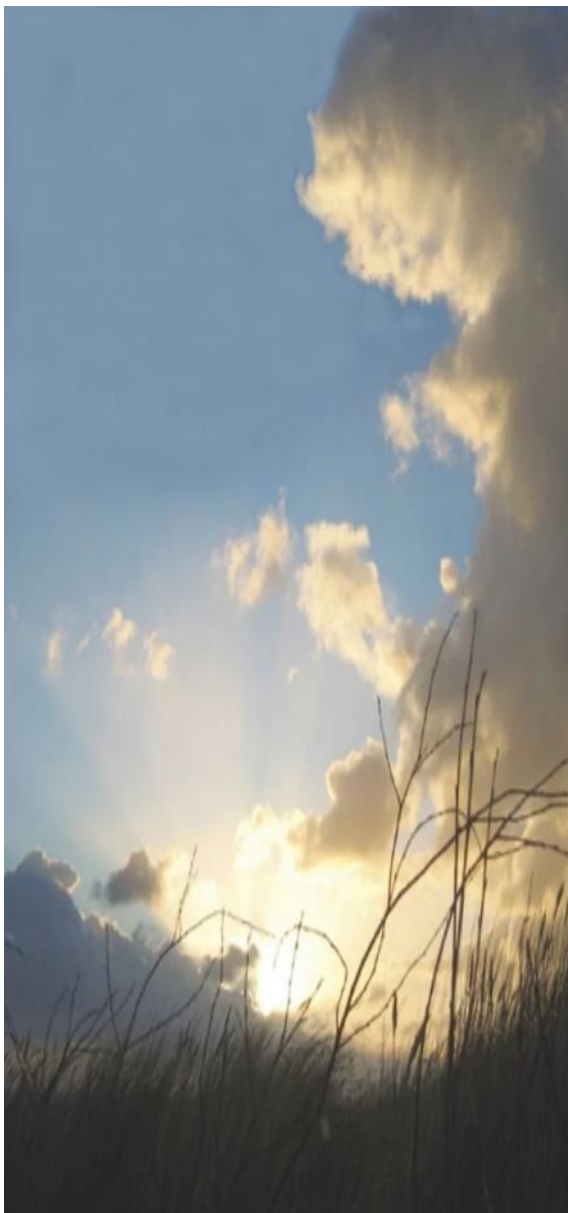
Een paar reacties:

In de stilte komt de focus op het wezenlijke te liggen. Het geeft verbinding, met jezelf, elkaar en de natuur - God.

We gaan uit ons hoofd, naar ons hart. Er komt ruimte voor voelen, ervaren en intuïtie.

Het vraagt moed om naar binnen te gaan en te wachten op wat vanzelf komt. Het vraagt overgave aan dat wezenlijke.

Persoonlijkheden gaan meer naar de achtergrond. Er ontstaat vertrouwen. Dat is geloof in elkaar, in 'dat van God'.

De Zee

Lied van Toon Hermans, met een vraag van de redactie

*Ik wil alleen zijn met de zee,
ik wil alleen zijn met het strand,
ik wil mijn ziel wat laten varen,
niet mijn lijf en mijn verstand.*

*Ik wil gewoon een beetje dromen
rond de dingen die ik voel
en de zee, ik weet het zeker,
dat ze weet wat ik bedoel.*

*Ik wil alleen zijn met de golven,
'k wil alleen zijn met de lucht,
ik wil luist'ren naar mijn adem,
ik wil luisteren naar mijn zucht.*

*Ik wil luisteren naar mijn zwijgen,
daarna zal ik verder gaan
en de zee, ik weet het zeker,
zal mijn zwijgen wel verstaan.*

Hoe zou het zijn om 'de zee' te vervangen door het woord God?

Onze 'Vredesspielen' trainen

Amersfoort 26 november Licht in de organisatie

Enkele impressies en foto's door de redactie

Marlies begin in de stilte met een tekst van Djelal od-Din Roemi (1207 –1273), filosoof en dichter soefi-mysticus.:

*“Zeg me eens. Hoe kun je weten
wat er echt in iemand omgaat?
Ik zit in stilte voor hem
en maak van geduld een ladder
om langs naar boven te klimmen.
Geduld is de sleutel tot succes.
En mochten er in zijn tegenwoordigheid
woorden uit zijn hart stromen,
die uitstijgen boven dit rijk van vreugde en verdriet,
dan weet ik dat die ander ze mij gezonden heeft
vanuit de diepten van een ziel,
die zo helder is als de ster die opgaat in Jemen.
De stem van mijn hart
komt van dat domein van voorspoed,
want er is een venster van hart to hart.”*

Onze Lieve Vrouwentoren en de Johanneskerk waar wij als Quakers gastvrij ontvangen werden

Soep maken in de keuken

gesprek in de pauze

.In de stille wijdingssamenkomst zitten we in een kring

De Midden en Zuid Nederlandse Quaker groep hield een evaluatie. Dit was de minuut die we daarover aannamen:

We hebben de 26ste november als heel positief ervaren. De rust tussen de bijdragen en het oefenen daarin vonden we heel fijn. Het gevoel dat je inderdaad bij de Quakers hoort, dat je er thuis bent. Vooral in de gesprekken in de groepjes van drie kwamen we heel dicht bij elkaar en hebben we ervaren hoe belangrijk het is om naar elkaar te luisteren. De Johanneskerk was een prima ruimte voor deze dag. Het lekkers bij de koffie/thee was gezellig en de soep was een verrassing. Organisatie in het Licht bedankt!

soep opscheppen en proeven

samen eten

Luisteren naar God online

QuakerSpeak april 16, 2020, gebruikt voor 'Quakers en ik'

"Er is een soort gegrond zijn, een soort van diep luisteren, een soort ruimtelijkheid die verbonden is met de ervaring van verwachtingsvol bidden," reflecteerde Emily Provance. "Wat voor mij interessant is, is dat zelfs als we virtueel (online via de computer) bij elkaar zijn, als we heel ver uit elkaar zijn, dat we nog steeds hetzelfde innerlijke gevoel kunnen hebben. Het kan soms meer inspanning vragen, het kan moeilijker zijn, maar het kan gebeuren. Ik weet dit omdat ik het zelf heb gevoeld."

Mijn naam is Emily Provance. Mijn maandvergadering is Fifteenth Street, in New York City. Ik reis fulltime als rondreizende Quaker ('traveling in the ministry'), wat een oude Quaker-traditie is. Het betekent dat ik van groep Quakers naar groep Quakers ga en hen bezoek en samen in stilte bij hen ben.

In de 21e eeuw hebben we veel andere manieren om verbinding te maken. Oorspronkelijk was iemand op weg sturen zowat de enige manier om elkaar te ontmoeten. Tegenwoordig hebben we ook de virtuele verbindingen. We kunnen e-mails versturen, we kunnen elkaar via zoom ontmoeten, we kunnen sociale media gebruiken. Voor mij is dat allemaal een levend onderdeel van reizen met een opdracht.

Emily Provance

Er is een boek genaamd "Practicing Discernment Together" van Lon Fendall en Jan Wood en Bruce Bishop. Eén van mijn favoriete stukken hierin heeft te maken met de verschillende manieren waarop mensen naar God kunnen luisteren. Sommigen van ons horen letterlijk Gods stem, anderen ervaren het als een fysiek gevoel in hun lichaam. Weer anderen zien het als een geschrift of als levendige beelden. Er zijn veel verschillende manieren.

Wat ik echt cool vind, is als we elkaar online ontmoeten, luisteren we werkelijk op al diezelfde manieren naar God. Geen van deze is afhankelijk van ons fysiek samenzijn met andere mensen.

Het is voor mij betekenisvol, terwijl we leren hoe we virtueel in stilte samen kunnen komen, is onszelf de vraag te stellen: "Hoe ervaar ik in de stille

samenkomsten of in het dagelijks leven God? Hoe is die ervaring normaal gesproken voor mij?” We kunnen op dezelfde signalen letten als we fysiek bij elkaar zijn. God kan ons misschien verrassen. We kunnen de Spirit op dezelfde manier ervaren; ook al kijken we naar elkaar op een scherm of luisteren we naar stemmen van of in de telefoon en zijn we ver mijlen van elkaar verwijderd.

Ik denk dat er altijd Vrienden zullen zijn die het moeilijker hebben met het virtueel samenkomen dan met fysiek samen zijn. Maar er zijn ook altijd Vrienden zijn die het juist moeilijker hebben met een fysieke bijeenkomst. Al was het alleen maar omdat ze veraf wonen en reizen moeilijk is voor hen. De enige manier waarop ik me kan voorstellen dat we wijdingssamenkomsten voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk kunnen maken, is door het op zoveel mogelijk manieren te doen. Dat omvat ook virtueel samenkomen.

Eén van de onderdelen daarvan gaat over het feit dat voor veel jongeren, de elektronische opties belangrijk zijn. Als we het niet goed doen met sociale media, als we geen mogelijkheden hebben om op afstand online aanwezig te zijn, dan vallen veel jonge mensen buiten de boot.

Dat geldt niet alleen voor jonge Vrienden, maar misschien ook voor Vrienden die fulltime werken of voor Vrienden die geen toegang hebben tot vervoer of voor Vrienden die te maken hebben met een chronische ziekte en vaak niet het huis kunnen verlaten. Dan moeten we altijd onthouden dat als we te ver naar het andere eind van het spectrum gaan - als we volledig virtueel gaan, dus bijeenkomsten helemaal alleen elektronisch zijn - we een andere groep mensen hebben die zich buitengesloten voelt, en dus is het een kwestie van er aan werken om beide te doen.

Ik ben in deze tijd ongelooflijk dankbaar dat we nieuwe vaardigheden ontwikkelen, manieren waarvan Vrienden lang hebben gezegd dat ze onmogelijk zijn. Kunnen we een zakenvergadering houden waarbij sommige mensen online binnenkomen? Kunnen we in stilte samen komen als we video en telefoon gebruiken? Kunnen sommige dingen alleen persoonlijk worden gedaan? We leren om ons aan te passen en we leren dat niet alleen wij onze manieren van bij elkaar komen uitbreiden, maar dat God dit kan bewerkstelligen.

Discussievragen:

- In deze video vraagt Emily ons na te denken: “hoe ervaar ik gewoonlijk God? Hoe is die ervaring normaal gesproken voor mij?” Kun jij God door middel van virtueel samenkomen ervaren?
- Kan online samenkomen onderdeel worden van de reguliere Quaker-activiteiten? Waarom wel of waarom niet?

Quakers en ik*: Wat of wie is God

Door Marlies Tjallingii

In de bijeenkomst van ‘Quakers en ik’ hebben we onze verschillende ervaringen in de wijdingssamenkomst en daar buiten gedeeld. Wat of wie is God? Hoe hoor ik gewoonlijk van God? Velen van ons hebben als kind het beeld meegekregen van een oude man met een baard op een troon of wolk, een strenge doch rechtvaardige vader, waar je misschien wel bang voor moest zijn. Dat beeld is er niet meer. Wat is het dan wel? Dit verslag is geen lopend verhaal, wel een verslag van een aantal ervaringen die we gedeeld hebben. Misschien stimuleren ze jou als lezer ook om te kijken naar wat jouw ervaring is van ‘God’. We komen dicht bij de essentie van het leven, van het bestaan. Thomas Kelly geeft aan dat het mogelijk is om op twee niveaus te leven: het alledaagse niveau en het niveau waarop we stil zijn. Als die twee verbonden zijn, dan leven we in verbinding met God of met de essentie. Dat is alle dagen opnieuw oefenen.

In de bijbel staat: “Als je alles hebt en je hebt de liefde niet, dan heb je niets. God is Liefde, God is Licht”. Uit de brief van Paulus aan de Korintiërs, (1 Korinthe- 13)

De liefde, Zonder liefde is alles zinloos

- 1 Als je geen liefde hebt voor anderen, zijn je woorden zinloos. Zelfs al laat de heilige Geest je alle talen van de wereld spreken, en ook nog de taal van de engelen.
- 2 Als je geen liefde hebt voor anderen, betekenen je niets. Zelfs al laat God je zijn boodschap bekendmaken en krijg je van hem al zijn geheime kennis. En zelfs al heb je zo’n groot geloof dat je bergen kunt verplaatsen.
- 3 Als je geen liefde hebt voor anderen, dan is alles wat je doet, zinloos. Zelfs al verkoop je je bezit, en geef je het geld aan de armen. Zelfs al sterf je in het vuur, omdat je je leven geeft voor de goede zaak.

We zoeken samen verder naar woorden voor onze ervaringen:

Een keer heb ik de stem van God gehoord. Het was een fysieke ervaring van omhuld worden door een warme mantel van liefde. De stem zei: “ik ben er altijd, aan jou om contact te maken.”

Als ik teksten vertaal, word ik geraakt. Bram Moerland zegt in het Aramese Onze Vader: “Bron van Zijn die ik ontmoet in wat mij ontroert.”

Samen stil zijn, is wat mij voedt, ook online. Wat een mogelijkheden om met elkaar contact te maken ook al zijn we kilometers verwijderd van elkaar.

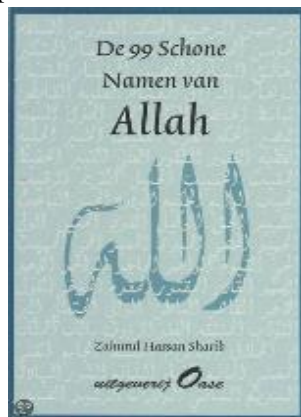
Soms ervaar ik in de Wijdingssamenkomst en ook wel daar buiten: “In de Stilte is in mijn denken Gods’ gedachte op gegaan.” Dit staat in het lied van

Kees Boeke: "In de Stilte". Er komt dan een gedachte in mij op, die helemaal nieuw is of bijzonder. Een gedachte die me blij maakt. Ik hoor geen stem, ik krijg ook geen gedachten, maar ik ben heel graag samen, dat voelt zo goed, het is fijn om naar de bijeenkomst te gaan en ook om thuis te komen.

Ik heb problemen met het woord God. Hoe kan ik het wel noemen: Inspiratie = Geest. Waar komt die inspiratie vandaan? Het komt uit het niets. Het geeft mij een andere manier van kijken naar mezelf, een ingeving. Ik word er blij van en krijg een gevoel van tevredenheid, blijheid.

Vroeger had ik wel contact met het Goddelijke, dat ben ik kwijt geraakt. Ik kon dan gesprekken voeren. Nu is er niets Goddelijks of ik heb het contact verbroken. Toch heb ik een keer de ervaring gehad dat ik in gevaar was en dat ik bad: "God, God help me toch. Je ziet dat ik het niet alleen kan." Toen liet degene, die me bedreigde, los. Was het God die ingreep of wat het een kracht in mezelf die boven kwam. Soms krijg ik een soort ingeving en het is goed om die te volgen.

Er is iets in mij, dat van God in mij. Ik voel verbinding. Ook door contacten online voel ik de verbinding. Er is een verandering in mijn spirituele leven. Het woord God is misbruikt en het schept verwarring. Het gaat om de essentie van de dingen. God is voor mij net zoveel man als vrouw. We hebben het over de 99 schone namen van God, die in de Islam bekend zijn. De 100ste naam die niet gegeven is, is misschien het onnoembare. Misschien vat dat samen wat we proberen woorden te geven.

Het Aramese Onze Vader (hertaling van Bram Moerland)

Bron van Zijn, die ik ontmoet in wat mij ontroert.

Ik geef u een naam opdat ik u een plaats kan geven in mijn leven.

Bundel uw licht in mij - maak het nuttig.

Vestig uw rijk van eenheid nu, uw enige verlangen handelt dan samen met het onze.

Voed ons dagelijks met brood en met inzicht.

Maak de koorden van fouten los die ons binden aan het verleden, opdat wij ook anderen hun misstappen kunnen vergeven.

Laat oppervlakkige dingen ons niet misleiden.

Uit u wordt geboren:

de alwerkzame wil,

de levende kracht om te handelen,

en het lied dat alles verfraait,

en zich van eeuw tot eeuw vernieuwt.

** 'Quakers en ik' in december is op do 15 dec. online 20.00-21.15 Opgeven bij marliestjallingii@home.nl*

“Wek uw kracht”

Door Marlies Tjallingii, Dit thema is ontleend aan lied 597 uit het Liedboek ‘Zingen en bidden in huis en kerk’(2013)

Dit artikel werd geschreven voor het blad Gaandeweg van de PKN Zwolle.

Hoe werkt dat bij de Quakers,?

Wees hier aanwezig, licht in ons midden. Quakers worden officieel ‘het Religieus Genootschap der Vrienden’ genoemd. Een belangrijk uitgangspunt bij de Quakers is: dat van God in iedereen. Ook hebben we het over het Licht dat in ons is. Sommige Quakers noemen dat het Inwaartse Licht, van buiten naar binnen, andere Quakers noemen het Innerlijk Licht, dat in ons is en naar buiten schijnt. Ik kan dit allebei ervaren. Soms komt het Licht bij mij van buiten af, soms voel ik het van binnen. Als we in stilte een uur bij elkaar komen in onze Wijdingssamenkomst, stellen we ons open voor het Hogere, voor de Essentie, voor God,

voor het Licht. Het is alsof we ons opgetild voelen als we echt in een diepe gezamenlijke stilte raken. De onrust vloeit weg, we kunnen ons meer naar binnen richten en ook een gezamenlijkheid ervaren die meer is dan wanneer we alleen zitten in stilte. In andere kerkdiensten wordt er gezegd: laten we stil zijn. De stilte is dan vaak voorbij voordat ik echt stil word. Wel geniet ik dan van het zingen. Ik ben zelf een Quaker die soms een lied zingt. In de stilte van de Wijdingssamenkomst kan iemand opstaan voor een bijdrage: een gebed, een gedachte, een lied, bidden voor iemand. Bij dat laatste zeggen we: “ik vraag de groep om deze Vriend of Vriendin in het Licht te houden”. Ik ervaar dat als: ik houd mijn handen op (in gedachten) en houd die persoon in het Licht. We hebben vaak een kaars in het midden, als teken van de aanwezigheid van de Levende Geest, de Christus in ons midden. Helaas kan dat niet altijd, vanwege brandmelders. In de stilte kan ik heel aanwezig zijn, ook ben ik wel eens slaperig of vind ik het saai, maar vaak voel ik de aanwezigheid van andere Vrienden en dat helpt mij om stil te worden. Hoe meer ik thuis ook stil ben en mediteer, hoe gemakkelijker het is in de Wijdingssamenkomst.

“Laat onze ogen uw heerlijkheid zien.” Misschien is dit wat we ervaren als er meer is dan alleen maar een groep mensen die wachten in stilte. Prachtig vind ik het woord: verwachtingsvolle stilte. We verwachten dat we contact krijgen

met God, de Essentie, het meer dan het gewone alledaagse.

Wek uw kracht en kom ons bevrijden. Ik ervaar vaak na de Wijdingsamenkomst een soort kracht of energie om dingen te doen, waar ik tegenop zie. Als ik ze gedaan heb vanuit de kracht die ik heb gekregen door het samen stil te zijn, dan voel ik tevredenheid, vreugde: dit heb ik bijgedragen aan de wereld. Dit kan ook zijn als we samen voelen dat we iets moeten doen, bijvoorbeeld een vredesactiviteit.

Als iemand opstaat tijdens de Wijdingsdienst om iets te zeggen, dan gebeurt het vaak dat dit precies is wat er bij anderen ook leeft. Het spreken is vaak kort en krachtig terwijl de persoon staat. Nadat de persoon heeft gezegd wat zij of hij wil bijdragen, gaat deze weer zitten.

opstaan in de wijdingsamenkomst om iets te zeggen

Ik zou het zo willen zeggen: “Ik sta op om zo aan te geven dat ik sta voor wat er door mij gesproken wil worden”. Als ik gezegd heb wat ik te zeggen heb, dan ga ik weer zitten. Soms is dit een gedachte die mij ingegeven wordt, misschien van God, of van een diepere laag in mezelf. Dat doet mij en ook anderen soms trillen. Daardoor komen we aan de naam Quakers. Dat was eigenlijk een scheldwoord aan het begin van de beweging. Het werd onze geuzennaam. De Quakers als groep zijn de kleinste kerk in Nederland en lid van de Raad van Kerken. De kracht die we voelen is vooral dat we een stem hebben in de Raad en ook in Europa door de Quaker Raad voor Europese Aangelegenheden (QCEA) in Brussel. In Zwolle houden we één keer per maand een huiskamerbijeenkomst van een oecumenische groep, dat noemen we ‘Stil-Snap-Hap’. We lezen een tekst, we zijn stil en delen wat er boven komt, steeds met stiltes tussen iedere bijdrage. Daarna delen we ons eten. De laatste keer hebben we ook ons eten in stilte gegeten, waarna we om beurten iets vertelden over waar we mee bezig zijn. We hebben zo de waarde ervaren van het luisteren naar de ander zonder te onderbreken, door diep te luisteren. Hoe mooi zou het zijn als we dat verder oefenen in het leven van alledag.

Bij de Quakers is de persoonlijke ervaring heel belangrijk. Ieder van ons heeft daar weer andere woorden voor. Toch ervaren we verbinding in de verscheidenheid.

Vrienden in het Westbroekpark.

Door Erik Dries

Vriendendag van de Haagse Quakers en bezoekers 16 oktober, Westbroekpark.

Een paar reacties:

“...Het hebben van een externe locatie was erg leuk en dat ik zou dat aspect graag een volgende keer terug zien. De andere omgeving zorgde voor een leuke, anders-dan-anders sfeer en het hebben van een plek waar de kinderen konden rennen en spelen en de volwassenen heerlijk konden wandelen was voor iedereen fijn, volgens mij.”

“...Het samen opzetten (en afbreken) van de tent was een leuke ervaring! De goede gesprekken, vooral die in kleine wandelingen die in het programma voorzien waren, vond ik ook erg waardevol. Ook de wijdingsamenkomst had voor mij diepte.”

“...Dankbaar dat mijn hond goed is ontvangen en paste in de stilte en blij dat ze ook wat toevoegde aan de kinderen. Fijn eenieder weer te zien en te ervaren.

Wat bij mij ook binnenkwam: het gaat niet om geloven maar om vertrouwen! De kerk of welke godsdienst dan ook kan vertellen wat je moet geloven. En ja, hoeveel zijn wij ons bewust binnen de schepping. Vertrouwen op de schepper en diens schepping geeft levenskracht. Nog een derde punt: als ik een uitdaging krijg waar ik geen raad mee weet, leg ik het voor de voeten van de schepper en probeer los te laten. Ook dit werd benoemd.”

“...Dat ik me vooraf vooral zorgen maakte over de organisatie en dat die in de loop van de bijeenkomst verdampten en dat ik dat had moeten weten, omdat het vooral voortkwam uit mijn eigen overmatige verantwoordelijkheidsgevoel...”

“Vanzelfsprekende eenheid, Door de Stilte, Als ook in de Natuur, Verbonden in diversiteit”

De organisatie.

Er komt wel wat bij kijken bij het organiseren van een Vriendendag, en daar heeft vooral Carine zich verantwoordelijk voor gevoeld. We hebben nu een draaiboek, dus voor een volgende keer hoeven we niet allerlei wielen meer uit te vinden.

Een greep uit het draaiboek: de financiering goed afstemmen, aankondigingen met daarin voor wie het is en wanneer, de reservering bij het restaurant, voldoende stoelen, het programma en een programma voor bij slecht weer, de flap-over en het knutselspul, de tent voor de kinderen, bloemen, deurwacht,

sprekers per onderdeel, opbouwen, opruimen, afbreken, wegbrengen enzovoort.

Wat hebben we gedaan?

Iemand heeft iets gezegd over de Bron. We hebben onze stokpaardjes moeten inleveren. We hebben een Emmaüswandeling gehouden in tweetallen met als onderwerp 'jouw ervaring met de bron'. We hebben regenboogkleuren verzameld. We hebben nog een wandeling gedaan nu met iemand anders of een paar anderen met als onderwerp 'waartoe zet het je aan?'.

De afsluitende activiteit was een gesprek uit de stilte over het reilen en zeilen van de Haagse maandvergadering. Aantekeningen uit dat gesprek zullen in de komende zakenvergaderingen gebruikt worden om eventuele verbeteringen aan te brengen.

Voor de kinderen was een programma bedacht. Ongeveer 4 uur waren zij niet bij de volwassenen. De ouders zelf, her en der ondersteund door anderen, zijn afwisselend bij hen geweest om activiteiten met ze te doen.

We hebben elkaar weer beter leren kennen in een ontspannen sfeer in een heerlijke omgeving.

Westbroekpark Den Haag

Werken aan Vrede

Pendle Hill pamphlet 420, van Pamela Haines, vertaling Frieda Oudakker

Vredesspier 3. Aandachtig, nieuwsgierig en respectvol luisteren.

Diep luisteren is een stevige basis voor menselijke interactie. Het maakt groei en verandering mogelijk. We kunnen zeggen wat we op ons hart hebben, onszelf laten zien en gehoord worden. Onze kleine kinderen weten dit. Zij roepen er voortdurend om: “Kijk naar mij! Luister naar mij! Geef mij aandacht!” Bij het opgroeien is zulke aandacht vaak te weinig beschikbaar. Zo internaliseren we een pijnlijke boodschap van schaarste. We verstoppem meer en meer wie we zijn. Er is weinig waardevoller in onze onderlinge contacten dan onze welgemeende aandacht, als startpunt van verandering.

Eens gaf ik een cursus voor een groep vrouwen, werkzaam in de organisatie van kinderopvang. Ik hoorde een mooi verhaal. Een vrouw erkende openlijk dat zij nooit echt naar haar man luisterde. Daar stemden er meer mee in. Ik stelde voor om het thuis uit te proberen en de volgende keer de verhalen te delen. Op de volgende bijeenkomst zat ze op het puntje van haar stoel om erover te vertellen. Op een avond had ze de tv uitgezet en vroeg ze haar man wat er in zijn hoofd omging. Eerst kwam er ongelof, maar uiteindelijk vertelde hij haar over de problematische relatie met zijn vader. Ze luisterde, zonder interrupties, zonder oordeel of advies – wéér een verrassing! Later die week had hij een afspraak met zijn vader. In dat gesprek openden zich nieuwe mogelijkheden voor hun relatie. Ze was onder de indruk van de kracht van die simpele beslissing om echt te luisteren. Ik denk dat de rimpelingen ervan zich weider verspreidden dan wij konden zien.

Het is niet gemakkelijk om echt te luisteren als iemand een verhaal te vertellen heeft. De neigingen zijn zo sterk om te interrumpen met ons eigen verhaal, advies te geven, het gesprek te brengen op wat onszelf bezighoudt, onze eigen zorgen centraal te stellen. Maar als we goed luisteren kunnen we de vroedvrouwen worden van die verhalen. En daaruit komen inzichten voort die de wereld anders nooit gekend zou hebben.

Verschil maken in meningsverschillen en conflictsituaties vereist van ons de gewoonte te ontwikkelen om te luisteren met oprechte belangstelling. Als je nieuwsgierig bent kan je niet oordelen, want dan bestaan er geen goede

antwoorden. Er zijn alleen vragen, met antwoorden die beide partijen dichter bij de waarheid brengen. Als je nieuwsgierig bent is de ander de expert. Jouw werk is te ontdekken wat haar of hem drijft. Een toon van ruimhartige aandacht brengt klaarblijkelijk respect over – en dat scheidt de voorwaarden tot verandering.

Diep in ons dragen wij allemaal pijnlijke conclusies van lang geleden, over mogelijkheden en schaarste. Wij dragen allemaal verhalen over verdriet en verlies in ons hart. Die nooit vertelde verhalen brengen veroordeling, verstoren onze waarnemingen en maken ons gevoelig voor manipulatie. Ik ken verhalen van mensen die dwars liggen en schijnbaar niet te vermurwen zijn. Door met warmte en oprechte belangstelling naar hun verhaal te vragen eindigt het met de onthulling van een wereld van pijn. In de context van diep respectvol luisteren openen zich nieuwe mogelijkheden.

De mogelijkheden hiervoor zijn eindeloos. Je kan nemen wat je tegenkomt, of je kan een strategische keus maken. Ik herinner mij de aandacht die ik een bevlogen vredesactivist gaf. Ik was een half uur per week beschikbaar om naar hem te luisteren. Hij schold over stommiteiten, huilde van frustratie en worstelde met bedenken wat zijn volgende stap zou zijn. Hij vertelde mij eens wat een groot verschil dat luisteren maakte. Ik pak iedere kans die ik zie om te luisteren naar de directeur van de non-profit organisatie waar ik werk. Het is een onstuimige creatieve en gepassioneerde vrouw, die alleen maar regelmatig wat gronding nodig heeft.

Een paar maanden diep luisteren naar de vluchteling uit Oeganda hielp haar over haar wraakfantasieën over Idi Armin heen. Zo kwam zij tot het plannen van deelname aan helings- en opbouwwerk in haar land.

Diep luisteren kan ook een gezamenlijke activiteit zijn. Een jonge man had zichzelf gestort op een actie tegen de bouw van twee casino's. Niemand, ook hijzelf niet, had in de gaten gehad hoe volledig deze voortdurende inspanning hem uitputte. Hij was slim genoeg om een paar vrienden in te schakelen die hem hielpen zijn volgende stappen te overwegen. We gingen weg zonder een vaste strategie, behalve om 6 maanden lang, iedere maand een paar uur naar hem te luisteren. Geleidelijk kreeg hij de vorm en de wortels van zijn pijn te pakken en begon hij aan zijn genezingsproces. Dit luisteren wat wij deden was de sleutel die wij de Hart School gingen noemen. En nu is een begraafd

sociaal werker weer aan het werk, alert op de volgende uitdaging die onze getroebleerde wereld hem aanbiedt. In zulke situaties kan het luisteren pure vreugde geven.

Het is een aanmerkelijk grotere uitdaging om te luisteren naar frustratie en boosheid die direct tegen mij, of tegen mijn groep gericht is. Er is een grote zuigkracht om te proberen het proces te stoppen, om uit te leggen, te corrigeren, of te verdedigen, of het gesprek te richten op een plezieriger of opwekkender onderwerp. Een tijdje geleden had ik een groep van 5 hardwerkende,

Afrikaanse vrouwen aan mijn eettafel. Eén van hen kwam met het pijnlijke onderwerp van racisme, in de kinderopvang, in onze gemeenschap, in mijn organisatie. Haar gevoelens wekten emoties op bij alle anderen. Mensen interrumpeerden, de stemmen werden luider, heftige armgebaren - alles om maar gehoord te worden. Een deel van mij verlangde er wanhopig naar om dit moment onder controle te hebben, mensen tot rust te brengen, de aandacht op de positieve aspecten van de situatie te richten. Maar ik koos ervoor om alleen maar te luisteren, zo diep en respectvol als ik maar kon. Ik probeerde alles te leren over hoe de wereld er uitzag door hun ogen en voelde in hun harten. Aan het eind zei iemand dat ik wel veel over mij heen had gekregen. De eerste vrouw zei dat ze wist dat ze zich in mijn huis kon laten zien. Dit deel van haarzelf moest getoond worden. Ik heb nooit een groter compliment gekregen. Deze gebeurtenis gaf een mijlpaal aan in een besluit waar ik mij vele jaren aan gehouden had – met veel fouten en vergissingen op mijn pad – om met deze gemeenschap, deze speciale vredesspier te trainen.

Als Quakers hebben we de kracht van onze traditie om op te bouwen. Wij hebben ervaring met luisteren naar de Waarheid. Commissies voor Opheldering geven ons ervaring met het luisteren naar verheldering. Uitreiken naar dat van God in de ander roept ons op om diep te luisteren, met liefde en nieuwsgierigheid, met de intentie ons voor te stellen wat misschien niet zichtbaar is, in het geloof dat het gevonden kan worden.

Laten we op onze hoede zijn om niet op onze gemeenschappelijke lauweren te gaan rusten. Laten we reflecteren op in hoeverre we deze manier van luisteren in ons dagelijks leven beoefenen. Welke kansen om zo te luisteren laat ik voorbijgaan? Wanneer en waarom hou ik mijn aandacht er niet bij? Wat zou ik in mijzelf moeten opgeven om respectvol te luisteren naar de persoon waarbij ik dat het moeilijkst vind?

Sao Bento

Door Gerard van den Dool

De prachtige illustratie van die baardige oude man die bij m'n bijdrage aan de vorige Vriendenkring stond geplaatst, stelt de Portugese heilige Sao Bento voor.

Wat Bento heeft gezien of verricht dat hem die verering toekomt is gevonden op Wikipedia. Feit is ook dat een dorp ten noorden van Lissabon naar hem vernoemd is.

Het kleine dorp Sao Bento is nu een Portugese bedevaartplaats.

São Bento is Sint Benedictus van Nursia.

Bron: Wikipedia, de vrije encyclopedie.

Geboren in Nursia (Umbrië, Koninkrijk Odoacer) 24 maart 480.

Overleden: in Monte Cassino, Oost-Romeinse Rijk, 21 mrt 547 (66 jaar oud)

Hij wordt vereerd door de Katholieke Kerk, de Anglicaanse Kerk, de Orthodoxe Kerk en de Lutherse Kerk

In 1220 werd hij heilig verklaard door paus Honorius.

Benedictus was een monnik, die wordt toegeschreven aan de organisatie van de activiteiten van het kloosterleven.

De Orde van Sint-Benedictus of de Orde van **Benedictijnen**, één van de grootste kloosterorden ter wereld, is naar hem vernoemd, evenals de door hem voorgestelde organisaties. Hoewel hij niet tot stichter van de Benedictijnse Orde kan worden verklaard, nam hij deel aan de oprichting van kloosters die die naam na zijn dood aannamen.[2] Hij was de schepper van de Regel van Sint-Benedictus: armoede, kuisheid en gehoorzaamheid. Dit is een van de belangrijkste en meest gebruikte voorschriften van het monastieke leven en inspiratie voor vele andere religieuze gemeenschappen. Hij was de tweelingbroer van Santa Scholastica. Paus Paulus VI benoemde hem in 1964 tot beschermheer van Europa, hij is ook beschermheer van Duitsland. Hij wordt niet alleen vereerd door katholieken, maar ook door orthodoxen en anglicanen. Hij stichtte de abdij van Monte Cassino in Italië, verwoest tijdens de Tweede Wereldoorlog en later gerestaureerd.

Algemene vergadering van QCEA

Inleiding door Martine Kuipers

De algemene vergadering (General Assembly = GA) van QCEA komt twee keer per jaar bijeen. Afgevaardigden van de Europese Jaarvergaderingen en van ondersteunende organisaties zoals de

**Quaker
Council for
European
Affairs**

Nederlandse Vrienden van QCEA (VvQREA) en Europese organisaties als FWCC-EMES beslissen over zaken als beleid en financiën. 2021 was een jaar met diverse personeelwisselingen bij QCEA. Dat was aanleiding om de organisatiestructuur van de Raad onder de loop te nemen. Nu zijn we een jaar verder met nieuwe medewerkers en nieuwe Schrijvers, een aangepaste organisatie en nieuwe plannen voor het te voeren beleid. De GA van 19 en 20 november '22 was daardoor extra belangrijk omdat allerlei voorstellen goedgekeurd moesten worden door de leden van de GA. De sfeer was positief en optimistisch omdat het gevoel overheerste weer slagvaardig te kunnen zijn. In de week die eraan vooraf ging (14-18 november) vond na 2 jaar corona weer een Study Tour plaats. Dit was een mooie gelegenheid voor de nieuwe directeur Tracey Martin en de nieuwe Schrijver van de GA Martin Ford om het werk van de EU en van QCEA beter te leren kennen.

Tracey Martin

De invasie in Oekraïne heeft het belang van samenwerking in Europa duidelijker gemaakt. Bovendien zien we duidelijker hoe allerlei ontwikkelingen samenhangen, zoals mensenrechten, handels overeenkomsten, militarisering en milieu. Daar ligt juist de kracht van QCEA: dwarsverbanden duiden en mensen met elkaar in gesprek brengen. Na covid kan de werkwijze van stille diplomatie weer op gang komen en kan Quaker House open staan voor meer gasten.

Opmerkelijk is de samenstelling van de groep deelnemers aan de recente Study Tour een groep mensen uit 10 landen van diverse continenten.

Zendbrief van de Algemene Vergadering van QCEA

Van 18-19 november 2022

Vertaling Martine Kuipers

Aan alle Vrienden overal,
De General Assembly (GA) van QCEA is wederom in hybride vorm bij elkaar gekomen. Veel Vrienden kwamen persoonlijk naar Quaker House in Brussel, en anderen deden mee via Zoom.

De QCEA Algemene Vergadering verwelkomde twee nieuwe schrijvers: Martin Ford (ten dienste van de GA) en Martin Touwen (ten dienste van de Executive Committee = ExCo). Bovendien verwelkomden we Tracey Martin, die officieel aan het begin van de week (14-11-22) met haar werk als directeur begon.

Er is veel inzicht gegroeid in de structuur en de processen van goed bestuur, bovendien hoe we die het beste vorm kunnen geven. De Jonge Vrienden van de sectie Europa en het Midden-Oosten (EMEYF) hebben een voorstel gedaan en dat is ook aanvaard waarmee hun betrokkenheid bij de GA van QCEA wordt vergroot en vastgelegd.

Op vrijdagavond werd de epiloog ingeleid met een citaat uit Faith and Practice van Britain Yearly Meeting 24:56:

Peace begins within ourselves.

It is to be implemented within the family, in our meetings, in our work and leisure, in our localities, and internationally.

The task will never be done. Peace is a process to engage in, not a goal to be reached.

Sydney Bailey, 1993

Vertaling: Vrede begint binnenin onszelf.

Het moet worden toegepast in onze familie, in onze vergaderingen, in ons werk en in onze vrije tijd, in onze plaatsen en internationaal.

Deze opgave is nooit af. Vrede is een proces om aan deel te nemen, niet een doel om te bereiken.

De leden van de GA die konden deel nemen aan de Study Tour, georganiseerd door de staf van QCEA (14 - 17 november), keken terug op die ervaring. Zij uitte hun waardering voor de staf van QCEA voor de uitstekende organisatie van de tour. Ze bespraken de

thema's Militarisering, Klimaat gerechtigheid, en Migratie, binnen de context van de Europese Unie. Er waren 24 deelnemers met 10 nationaliteiten; mensen uit Europa, Kenia, Libanon, Pakistan en een Palestijn uit Israël.

Met betrekking tot het ontwikkelen van een strategieplan voor de jaren 2023-25 was de leden van de GA van te voren gevraagd om onderwerpen te inventariseren die binnen de Jaarvergadering leven, door documenten na te lezen zoals zendbrieven, artikelen en verslagen. In kleine groepen werden de ideeën gegroepeerd en besproken met als thema's : Vrede, Gerechtigheid en Milieu, inclusief de onderlinge raakvlakken. Vervolgens deden we een oefening om te onderzoeken hoe een “concern” verder kan worden ontwikkeld – hoe radicaal of hoe technisch kan een project zijn, welke positie heeft het tussen wereldlijk en geestelijk, welke vormen van samenwerking zijn gewenst, hoe gespecialiseerd zou het team van QCEA moeten zijn m.b.t. bepaalde onderwerpen, welke onderwerpen overlappen elkaar en welke niet? Er werden meer dan 100 ideeën aangedragen door de deelnemers via internet en in de zaal. In de komende weken zullen deze ideeën worden samengevat en samengevoegd. De GA leden en de Jaarvergaderingen zullen dan de gelegenheid krijgen om verder na te denken over de toekomst van QCEA, met als doel om voor de volgende GA van voorjaar 2023 een beter doordacht ontwerp beleidsplan voor QCEA te kunnen presenteren.

De medewerkers van QCEA hebben verslag uitgebracht van hun werkzaamheden, waaronder informatie over publicaties, werkgroepen, forums, en ronde tafelbijeenkomsten waar ze in de afgelopen maanden aan bijgedragen hebben, in samenwerking met een groot aantal partners, met als doel om de muren tussen Vrede, Klimaat en Mensenrechten af te breken. Het is voor de staf een voordeel dat er weer “fysieke” ontmoetingen plaats kunnen vinden en ze benadrukken dat QCEA in Brussel nog steeds vertrouwen geniet en ruimte ter beschikking stelt dat vooral geschikt bevonden wordt voor moeilijke gesprekken.

We hebben vervolgens het beleid vastgesteld voor fondsenwerving en we ontvingen een verslag van de financiële stand van zaken. We werden ons wederom bewust van het belang van fondsenwerving om de voortzetting en uitbreiding van het werk van QCEA mogelijk te maken.

Tracey Martin gaf de GA leden uitleg over de verklaring van ons Vredesgetuigenis, die was opgesteld in verband met de invasie van Oekraïne en die op 26 oktober 2022 werd uitgebracht. QCEA werkte samen met diverse Quaker organisaties waaronder FWCC (Friends World Committee for Consultation) voor het opstellen van deze verklaring. We verwachten een vervolg hierop. We hoorden een verslag van het werk dat kleine groepen Quakers doen in vele landen om Oekraïense migranten te ondersteunen die de invasie ontvluchten. Er is behoefte aan actief handelen van QCEA in relatie tot steun voor gewetensbezwaarden en andere aspecten die in overweging genomen dienen te worden in het kader van ontwikkelen van nieuw beleid.

Tot slot richtten we onze aandacht op versterken van de communicatie kanalen tussen Jaarvergaderingen en QCEA. We zijn vastberaden om onze bijdrage aan het werk van QCEA voort te zetten en steun voor QCEA te vergroten.

Getekend tijdens en namens de General Assembly
Martin Ford, schrijver van de GA

Verklaring over het Vredes Getuigenis an Oekraïne 2-11-2022 QCEA

Quakers zijn mensen die gaan voor Vrede, Liefde en Eenheid. Ons Vredesgetuigenis is onze getuige van de Waarheid zoals we die ervaren.

Ons getuigenis blijkt uit een toenemend aantal acties, continu getest en uitgebreid door de eeuwen heen. Deze acties hebben verschillende vormen, maar kunnen worden samengevat door:

- ***Weigeren om te doden***
- ***Het verlichten van het lijden in de wereld***
- ***Bouwen aan vredesinstututen,***
- ***Ondersteuning van vredesopbouw***
- ***Het wegnemen van de oorzaken van oorlog.***

Bullshitvluchten van de baan

Door Mieke van Opheusden

Zaterdag 5 november voerden Greenpeace en XR actie op Schiphol. Vanuit de Dorothy gemeenschap zijn Herman, Sofie en ik van de partij. In totaal doen er wel meer dan 500 mensen mee. We gaan proberen het terrein van de privévliegtuigen te bezetten, zodat ze

Actie van Greenpeace en Extinction Rebellion (Mieke links)

vandaag niet kunnen vertrekken. Dat is spannend! De marechaussee zal zeker gaan proberen te voorkomen dat dat lukt. Het is fijn om samen mee te gaan met degene die ik ken. Sofie en ik zijn ‘maatjes’, we spreken af dat we bij elkaar blijven en op elkaar zullen letten. Herman heeft een speciale rol en zit in een ander team. Voor mij is het een extra spannende dag, want ik doe voor het eerst mee aan een actie waarbij we zonder toestemming een terrein op gaan. Dat betekent dat ik het risico loop gearresteerd te worden. Al twee nachten van tevoren beginnen de zenuwen. “Waarom doe ik dit?” vraag ik mij steeds af, terwijl ik de slaap niet kan vatten. Maar het mooie is, elke keer weet ik meteen het antwoord. Voor de aarde. Voor de kinderen van mijn vrienden. Omdat grote voorbeelden als Martin Luther King, Gandhi, Dietrich Bonhoeffer en Dorothy Day het ook hebben gedurfd. Omdat het belangrijk is, als de wet onrechtvaardig is, om ons geweten boven de wet te stellen. En het is niet rechtvaardig, dat sommige mensen nog steeds in privévliegtuigen rondvliegen, terwijl anderen hun levens in elkaar zien storten door de gevolgen daarvan voor het klimaat. De CO2 uitstoot van een privévliegtuig is per persoon meer dan 5 keer zo hoger dan van een gewoon vliegtuig, en dat terwijl er meestal binnen Europa mee wordt gevlogen, dus afstanden die ook prima met de trein zouden kunnen worden afgelegd.

We verzamelen in het Amsterdamse bos. Daar krijgen we de laatste instructies, en spreken we nog een keer de regels door: We gebruiken geen geweld, we proberen overlast voor omstanders minimaal te houden, we blijven rustig en vriendelijk. We raken de vliegtuigen niet aan, zodat ze niet per ongeluk

beschadigd kunnen raken. Daarna oefenen we met het doorgeven van signalen in een grote groep. Dan zijn we zover. De kolonne vertrekt. In een lange stoet lopen we naar Schiphol. De marechaussee heeft ons inmiddels ontdekt en rijdt met busjes om ons heen. Dan zien we de vliegtuigen! Van een afstand kunnen we al zien dat er iets aan de hand is. Er wordt op het terrein gefietst! En er lopen mensen rond in rode overalls. De stoet loopt recht op het terrein af. Op eens stappen er een paar fietsers af en beginnen met een grote schaar het hek door te knippen. De marechaussee heeft het ook gezien! Snel vormen we met ons allen een menselijk schild om de plek heen, om de knippers meer tijd te geven. Het is gelukt! We rennen het terrein op. Daar liggen de mensen van het speciale team al om de wielen van de vliegtuigen heen. Ze zijn vastgeketend met zogenaamde lock-ons - metalen buizen om de armen, waarmee ze aan elkaar vast zitten. Ze kunnen pas worden weggehaald als de buizen zijn doorgezaagd. Snel gaan we om de vastgeketende mensen heen zitten. Nu is het afwachten maar, tot we worden weggehaald.

De marechaussee is snel met versterking ter plaatse, maar omdat we met zoveel zijn duurt het meer dan zes uur voordat ze ons allemaal gearresteerd hebben. Ik zit naast één van de vliegtuigen die als eerste wordt ontruimd. Een paar uur later ben ik ook afgevoerd en in een arrestantenbus geplaatst. Daar zitten we nog een aantal uur vast, maar het wordt snel duidelijk dat ze eigenlijk nergens met ons heen kunnen. Er zijn meer dan 200 mensen gearresteerd, en vind daar maar eens plek voor om die vast te zetten. Aan het eind van de dag worden we vrijgelaten en naar een treinstation in de omgeving vervoerd. Vandaar kan ik zo weer naar huis, alsof er niets gebeurd is. En als ik in het donker door het Amsterdamse bos loop, terug naar de plek waar ik mijn fiets heb achtergelaten, is de cirkel weer rond. Het is fijn om al wandelend alle gebeurtenissen van de dag te laten bezinken. Boven mijn hoofd bulderen de opstijgende vliegtuigen ook gewoon door, alsof er niets gebeurd is. De dag was spannend en opwindend, maar het is ook confronterend. Verandering is niet gemakkelijk. Zoveel moeite en energie, en uiteindelijk leg je maar een paar vliegtuigen een paar uur stil. Maar toch hoop ik, dat ook een kleine bijdrage een verschil kan maken.

Mieke en andere actievoerders (één ligt tussen de wielen van het vliegtuigje)

Actie voeren is voor mij in dat opzicht sterk verbonden met het spirituele. Het is een sprong van vertrouwen, een daad die ik opdraag aan de aarde, en de liefde die ik voor haar voel. Ik

zal nooit kunnen uitrekenen hoeveel verschil deze actie heeft gemaakt, maar dat hoeft ook niet. Ik kan het gewoon doen omdat het juist is, of nodig is, zonder me te hechten aan een resultaat. En ik kies ervoor om te hopen, want het alternatief is de wanhoop.

Net als de abolitionisten en de suffragettes, die soms wisten dat ze waar ze naar streefden zelf niet meer zouden meemaken, en toch gingen ze door. Of mensen met minder privileges dan ik, die actie voeren omdat ze wel moeten, omdat anders hun leefgebied verdwijnt. Zo laat ik mij troosten door het donkere bos, tot ik bij mijn fiets ben, en een half uurtje later ben ik lekker weer thuis.

actie (2 jaar geleden) van Greenpeace in de vertrekhal van Schiphol

Naast het Palestijnse volk staan

Door Kees Nieuwerth,

Bron: <https://www.raadvankerken.nl/nieuws/2022/11/naast-het-palestijnse-volk-staan/>

De delegatie van de Raad met o.a.: Geert van Dartel, dr. Rene de Reuver, ir. Kees Nieuwerth en pater Roland Putman ofm., ds. Christien Crouwel

Een delegatie van de Raad van Kerken is van 14 tot 21 november in Israël en Palestina voor ontmoetingen met vertegenwoordigers van kerken en kerkelijke organisaties. De reis gebeurt op uitnodiging van kerken in Israël en Palestina, die in 2019 een bezoek aan de Raad van Kerken in Nederland brachten.

Laat het nu precies in deze week dat wij ons solidariteitsbezoek aan de kerken in Palestina brengen dat de Kairos-beweging – die zich al jaren inzet voor de Palestijnse zaak – haar dertiende internationale conferentie in Bethlehem houdt. Uiteraard werden wij dus uitgenodigd een deel van de conferentie bij te wonen. Meer dan honderd deelnemers uit Palestina, vele Europese landen, de Verenigde Staten, Canada, Zuid-Afrika en zelfs Japan namen hieraan deel. Namens de delegatie bracht Geert een groet van de Raad over. Het thema van de conferentie was ‘Het volk, de kerk en verzet tegen onderdrukking’. Met een verwijzing naar Lukas 4:18: ‘Hij heeft mij gezonden om

de vrijheid van de gevangenen uit te roepen... en de onderdrukten te bevrijden.' Met een keur aan sprekers waaronder sommigen die we eerder deze week ook al hadden ontmoet hadden. Dat was trouwens ook het geval met een aantal deelnemers. Tijdens onze aanwezigheid bij de conferentie werd verslag uitgebracht door drie werkgroepen.

De eerste ging over de discussie of het beleid van de staat Israël omschreven zou kunnen worden als 'apartheid'. Dit mede naar aanleiding van de rapporten van B'tselem, Amnesty International en Human Rights Watch. Interessant genoeg concludeerde de betreffende werkgroep dat de recente verklaring van de Wereldraad van Kerken duidelijk aanknopingspunten biedt om het gesprek met de kerken hierover voort te zetten. Ten eerste werden de rapporten – inclusief de term apartheid – niet alleen genoemd in die verklaring, maar ten tweede werd in de actiepunten het bestuur van de Wereldraad – en daarmee ook de lidkerken – opgeroepen die rapporten grondig te bestuderen én zich hierover een afgewogen oordeel te vormen.

Ten derde was het hen opgevallen dat in die verklaring (in tegenstelling tot eerdere verklaringen van de Wereldraad) de twee-staten-oplossing voor het conflict niet langer genoemd werd, maar dat gesproken werd van een oplossing die recht doet aan gelijkheid en menselijke waardigheid van allen in de regio. Ook sommige van onze Palestijnse gesprekspartners achtten een twee-staten-oplossing niet langer mogelijk en pleiten voor één staat waarin het Joodse en het Palestijnse volk vreedzaam samenleven.

In dit verband werd er door deze werkgroep op aangedrongen o.m. in gesprek te blijven met de kerken en hen te vragen hun overheden op de onderdrukking

van het Palestijnse volk aan te (blijven) spreken. Maar ook om de Palestijnse Autoriteit – die in zeker opzicht als verlengstuk van de staat Israël optreedt – en tekort schiet scherper onder kritiek te stellen. Tenslotte werd geconstateerd dat de beweging zich ook meer op pelgrims/toeristen zou moeten richten met een pleidooi voor het ontwikkelen van evenwichtiger reisprogramma's: bezoek zowel Israël als Palestina!

Krimpende ruimte

Een tweede werkgroep had zich gebogen over het ingewikkelde thema dat wel aangeduid wordt met 'shrinking space' – beperkte handlingsruimte. Soms wordt bijvoorbeeld voor projecten in Palestina door donoren allerlei voorwaarden gesteld die de mogelijke impact van zo'n project danig inperken. Anderzijds worden een aantal NGO's door de Israëlische overheid aangemerkt als 'terroristische organisaties', hetgeen het werk van een organisatie als bijvoorbeeld Defense for Children vrijwel onmogelijk maakt.

Come and see

De derde werkgroep had als thema 'de rol van de kerken'. Deze riep ons kerken als 'volgelingen van Jezus' op om naast de onderdrukten te gaan staan. De kerken werden opgeroepen 'to come and see' en vervolgens te getuigen van het lijden en onrecht dat het Palestijnse volk wordt aangedaan. Zij zouden hun stem moeten verheffen om daarmee de stem van de Palestijnen versterken. Als laatste, maar zeker niet als minste, zouden kerken wereldwijd – bijvoorbeeld door partnerschappen tussen kerkelijke gemeenten – de kerken in Palestina moeten ondersteunen bij hun strijd om het voortbestaan.

bron: Defence for Children Palestine , cijfers gebaseerd op gegevens van de gevangenis dienst van Israël

**Children in solitary
in 2021**

Last updated January 2022

**Child "security"
detainees**

Last updated September 2020*

**Child live ammo
fatalities in 2022**

Last updated November 2022

What does it mean to
grow up under Israeli
military occupation?

**Learn the facts and
stay informed.**

Lobbyen door Vluchtelingenwerk

Door Joke Hofman

In het najaarsnummer van Vluchtelingenwerkmagazine staan weer zeer veel interessante artikelen.

Graag maak ik een samenvatting van het artikel: Lobbyen. Lobbyen is het informeel beïnvloeden van formele besluiten. Na grondig onderzoek wordt er een traject uitgezet.

Bijvoorbeeld een onderzoek naar de

slechte omstandigheden in opvanglocaties. Eerst wordt op de locatie zelf gekeken en gesproken met bewoners en medewerkers. Daarna gesprekken met het COA. Helpt dat niet, dan naar de staatssecretaris. Toen dat niet hielp, werd er gelobbyd bij de leden van de Tweede Kamer. Zo vertelt Jasper van Dijk (SP) dat ze altijd een zeer goed onderbouwd informatiepakket ontvangen van Vluchtelingenwerk over het onderwerp, dat binnenkort besproken gaat worden in de Tweede Kamer. De laatste stap is procederen, hetgeen dus gebeurd is toen de crisisopvang maar bleef falen. Uiteraard heeft ook INLIA een grote bijdrage geleverd om dit probleem aan te pakken.

Resultaten die o.a. behaald zijn:

Na vele jaren lobbyen werd in 2021 eindelijk besloten dat alle mensen die een generaal pardon kregen, ook een identiteitsdocument moesten krijgen. Dat kwam voornamelijk door Yosef uit Ethiopië, die als tweejarig jongetje in Nederland kwam. Hij heeft zijn persoonlijke verhaal gemaild aan de Tweede Kamerleden en Peter R. de Vries zorgde ervoor dat dit verhaal op de televisie kwam.

Andere resultaten:

- De Afghaanse tolken die voor Nederland hebben gewerkt, stonden eerst niet op de lijst van mensen die naar Nederland mochten; na druk van Vluchtelingenwerk wel.
- De rechtsbijstand voor asielzoekers dreigde te worden afgeschaft, is niet doorgegaan.
- In 2019 wilde men de asielvergunning korten van 5 naar 3 jaar, niet gebeurd.

Vluchtelingenwerk steun ik graag, zowel financieel als in de praktijk.

Vluchtelingenwerkmagazines

Een geluid dat ook gehoord wil worden

Door Frances Space

Aan de redactie vroeg ik om een speciaal hoekje in de Vriendenkring om te mogen getuigen van een ander Quaker geluid. Een hoekje van de kamer waar je aan voorbij kunt lopen als je daarvoor kiest, maar dat toch bij de kamer hoort.

Voor mij zijn George Fox en de andere vroege Quakers geen stoffige figuren uit een ver verleden maar een bron van inspiratie voor het leven van vandaag. Ik put kracht, inspiratie en aanmoediging uit hun voorbeeld. Liever dan hun boodschap van het Licht in ieder mens te verloochenen, waren ze bereid alle consequenties te aanvaarden: sociale uitsluiting, verguizing en ook gevangenschap. Ik veronderstel dat ze dat konden doordat ze handelden vanuit een diep innerlijk weten dat materie en logica overstijgt.

Hun voorbeeld van moed en onverzettelijkheid kwam me van pas toen begin 2020 het nieuws over een nieuw virus kwam. Meteen nam ik mij voor niet bang te zijn. Angst maakt een mens manipuleerbaar, hield ik mezelf voor, en ik wil vanuit mijn eigen kern blijven leven. Met dat voornemen plaatste ik mezelf in een klap buiten de maatschappij. Daar was ik me toen niet van bewust, dat bleek pas later.

Die eigen kern is mijn Godsbesef dat ik als een geschenk uit de hemel zonder aankondiging jaren geleden heb gekregen. Het is een gevoel dat zetelt in mijn hart. Het valt met anderen niet goed te bespreken omdat het als ervaring niet te definiëren valt. Het bepaalt ontegenzeggelijk mijn gedachten en mijn gedrag. Vanuit die eigen kern wist ik zeker dat een virus nooit mijn vijand kon zijn. Ik laat mij niet op oorlogspad sturen. Niet nu, en ook in de toekomst niet.

In de maanden en jaren die volgden werd de druk van buiten steeds groter. Het besef groeide dat anderen en niet in de laatste plaats de overheid alles uit de kast zouden halen om mijn gedachten en gedrag te sturen. Hoe groter de druk werd, hoe sterker ook de aanwezigheid van George Fox en het voorbeeld van zijn leven. Dat lichtend voorbeeld maakte me liefdevoller, moediger, onverschrokken. Tegenover groeiende verdeeldheid, zocht ik overal verbinding. Ik was op een missie, ging de lokale politiek in en werd raadslid.

Voor mij is één ding zeker, ik zal er niet over zwijgen: de ouderen die in eenzaamheid stierven en de kinderen wier ontwikkeling werd verstoord, werden het slachtoffer van een oorlog tegen iets wat niemand kon zien maar waar

iedereen kritiekloos aan mee moest doen. Artsen, wetenschappers, journalisten die een andere aanpak wilden, werd en wordt de mond gesnoerd. Meedogenloos worden ze in diskrediet gebracht. De eed van Hippocrates, de Code van Neurenberg, twee belangrijke resultaten van onze beschaving, van onze moraliteit, hebben hun status als opperste ethische standaard verloren. Vaccinatie werd onderdeel van een dogma waar niemand vanaf mag wijken. Het is een dogma voortgekomen uit een mechanistisch wereldbeeld waarin de mens met zijn technologie oppermachtig is en alles naar zijn hand denkt te kunnen zetten. Vanuit dat wereldbeeld is het gerechtvaardigd de verschillen tussen mensen te benadrukken, mensen uit te sluiten en oorlog te rechtvaardigen. In dat wereldbeeld is geen plaats voor de Ziel, voor het goddelijke in ieder mens. Ik zal me er altijd tegen blijven verzetten.

Noem mij wappie, ik noem mijzelf Quaker.

Bron: Wikipedia Novel Coronavirus SARS-CoV-2 ; elektronen microscoop, gouden rondjes zijn de virussen. Ze zijn van het oppervlak van cellen gehaald bij een patiënt in de VS. Credit: NIAID-RML

Hoe militaire uitgaven de klimaat-destructie versnellen

Stop de Wapenwedloop

Terwijl de VN-klimaatconferentie COP27 in Egypte plaatsvindt, toont dit rapport van TNI, Stop Wapenhandel en Tipping Point North South aan dat militaire uitgaven en wapenverkoop een diepe en blijvende impact hebben op het vermogen om de klimaatcrisis op rechtvaardige wijze aan te pakken. Elke cent die aan het leger wordt uitgegeven verhoogt niet alleen de uitstoot van broeikasgassen, maar onttrekt ook financiële middelen, vaardigheden en aandacht aan het aanpakken van een van de grootste existentiële bedreigingen die de mensheid ooit heeft meegemaakt. Bovendien voegt de huidige scherpe toename van bewapening wereldwijd ook brandstof toe aan het klimaatvuur, wakkert het

geweld en conflicten aan, en verergert het het lijden van de gemeenschappen die het meest kwetsbaar zijn voor klimaatverandering.

Zowel militaire uitgaven als uitstoot van broeikasgassen nemen scherp toe. De wereldwijde militaire uitgaven zijn sinds het einde van de jaren negentig gestegen, sinds 2014 stérk gestegen en bereikten een record van \$ 2.000 miljard in 2021. Toch zijn dezelfde landen die het meest verantwoordelijk zijn voor grote militaire uitgaven, niet in staat zelfs maar een fractie van de middelen of inzet te vinden om de opwarming van de aarde aan te pakken.

Uit ons onderzoek blijkt dat de rijkste landen die het meest verantwoordelijk zijn voor de klimaatcrisis meer uit geven aan het leger dan aan klimaatfinanciering. De rijkste landen (Annex II landen VN-taal) geven 30 keer zoveel uit aan hun strijdkrachten als aan klimaatfinanciering voor de meest kwetsbare landen ter wereld, waartoe ze wettelijk verplicht zijn.

Een rapport van Tipping Point North South uit 2020 schatte dat de CO₂-voetafdruk van de wereldwijde legers en aanverwante wapenindustrieën in 2017 ongeveer 5% van de totale wereldwijde uitstoot van broeikasgassen was. Ter

vergelijking: de burgerluchtvaart is verantwoordelijk voor 2% van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen. Als de strijdkrachten van de wereld samen als één land zouden worden gerangschikt, zouden ze de 29e grootste oliebruiker ter wereld zijn, net voor België en Zuid-Afrika.

De strijdkrachten van de rijkste landen scheppen steeds meer op over hun inspanningen om de klimaatverandering aan te pakken, wijzend op de installatie van zonnepanelen op bases, de voorbereiding van verdedigingswerken op zee-niveau en de vervanging van fossiele brandstoffen in bepaalde militaire hardware. Dit blijkt echter dat dit meer een hype dan inhoud is.

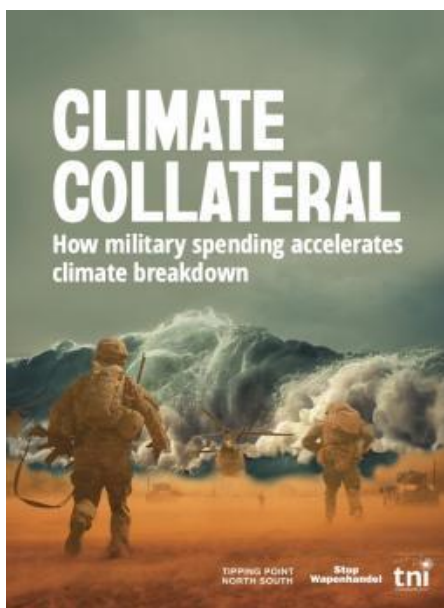
De meeste nationale militaire klimaatstrategieën zijn als reductiedoelstellingen vaag en ongedefinieerd. De Britse strategische aanpak inzake klimaatverandering en duurzaamheid voor 2021 stelt bijvoorbeeld geen andere reductiedoelstellingen dan ‘bijdragen aan de verwezenlijking van de juridische verbintenis van het Verenigd Koninkrijk om tegen 2050 netto nul-emissies te bereiken’.

Het leger is niet in staat om geschikte brandstofalternatieven te vinden voor het transport en de uitrusting die wordt gebruikt bij operaties en oefeningen – die 75% van het militaire energieverbruik uitmaken. Ondertussen blijft het leger nieuwe wapensystemen ontwikkelen die nog meer vervuilen.

Militaire allianties zoals de NAVO zijn er duidelijk over geweest dat ze de militaire dominantie niet zullen compromitteren om klimaatverandering aan te pakken.

Klimaatverandering blijft, in verschillende nationale veiligheidsplannen, evenzeer een oproep tot hogere militaire uitgaven om deze ‘dreiging’ het hoofd te bieden, in plaats van een uitdaging om hun operaties te verminderen of te heroverwegen.

De Russische invasie van Oekraïne heeft geleid tot enorme militaire uitgaven en emissies. De Russische invasie van Oekraïne in 2014, en vooral de enorme escalatie sinds februari 2022, is gebruikt om grote verhogingen van de militaire uitgaven (en dus de uitstoot van broeikasgassen) goed te keuren, zonder tekenen dat Rusland of de 30-koppige NAVO-alliantie zelfs maar rekening houden met de klimaateffecten. De grootste winnaar van deze militaire uitgavenbonanza is de wapenindustrie

De rijkste landen exporteren wapens naar de meest klimaatgevoelige landen, waardoor conflicten en oorlogen worden aangewakkerd terwijl het klimaat instort. De rijkste (Annex II) landen waren goed voor 64,6% van de totale waarde van internationale wapenleveranties (2013-2021). Rusland en China, de tweede en vierde grootste wapenexporteurs, exporteren ook naar landen die kwetsbaar zijn voor klimaatveranderingen en staan erom bekend internationale wapenembargo's te negeren. Egypte is een van de vele landen die gesteund worden door wapendeals in plaats van klimaatactie. Egypte was in november 2022 gastland van de VN-klimaatbesprekingen (COP27), maar het staat meer bekend om zijn militaire uitgaven dan om zijn klimaatactie. Tussen 2017 en 2021 behoorde Egypte tot de top vijf van wapenimporterende landen, met 5,7% van de wereldwijde invoer. Sinds 2014 is het deals aangegaan voor fossiele brandstoffen ter waarde van \$ 74 miljard, ook met Amerikaanse bedrijven als Exxon Mobil en Chevron, heeft het geen effectieve plannen voor klimaatadaptatie ontwikkeld en onderdrukt het actief klimaat- en democratieactivisten in het land.

De rijkste landen zijn consequent hun beloften niet nagekomen om jaarlijks een ontoereikende 100 miljard dollar aan klimaatfinanciering te verstrekken aan de meest klimaat-gevoelige landen ter wereld. En ze weigeren concrete toezeggingen te doen om de toenemende verliezen en schade te betalen, zoals de overstromingen in Pakistan en de droogte in de Hoorn van Afrika in 2022. De militaire uitgaven van één jaar door de top 10 militaire uitgaven zouden de beloofde internationale klimaatfinanciering voor 15 jaar betalen (tegen \$ 100 miljard per jaar).

Geconfronteerd met de tekenen van het bereiken van gevaarlijke planetaire omslagpunten is het een allesoverheersende noodzaak om prioriteit te geven aan klimaatactie en internationale samenwerking om degenen te beschermen die het meest getroffen zullen worden. Maar in 2022 verergert een wapenwedloop de klimaatcrisis en verhindert het de oplossing ervan. Het kon niet op een slechter moment komen. Om de grootste bedreiging voor de menselijke veiligheid, de klimaatnoodsituatie, aan te pakken, hebben we alle landen nodig – zowel NAVO-leden als permanente leden van de VN-Veiligheidsraad Rusland en China – om samen te werken om klimaat voorrang te geven boven militarisme. Er is geen veilig land zonder een klimaatveilige planeet.

Veertig pubers in crisisopvang kerk in Leek

Door INLIA

De Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt in Leek ving vier dagen veertig pubers uit Syrië en Eritrea op. Crisisopvang via INLIA: het COA had geen plaats voor de jongens van twaalf tot achttien jaar oud. Veertig pubers met ieder hun verhaal. Uit oorlogsgebieden gevlucht, de lange reis naar Europa doorstaan, moederziel alleen hier.

Wat zullen ze allemaal mee hebben gemaakt? Vrijwilliger Hieke schudt onwillekeurig haar hoofd en schouders, als om de gedachte af te schudden. “Je moet er niet aan denken.” In september hadden ze al veertig mannen in de kerk, nu zijn het veertig jongens. “Ja, dat is even omschakelen”, zegt predikant Roel, die fungeert als coördinator van de crisisopvang.

Omdat het minderjarigen zijn, stelt het COA nu wel medewerkers en voorzieningen beschikbaar. Zo worden maaltijden in dagelijkse pakketten per persoon geleverd. Maar de kerk in Leek vult die aan. Met lekkere, verse soep bijvoorbeeld, en tussendoortjes. Want verse groenten zijn belangrijk, en: pubers hebben altijd honger, weet Roel.

De voorzieningen zijn hier prima: op zolder is zelfs een soos. Compleet met tafelvoetbal, biljart en bar. Er wordt nu natuurlijk geen alcohol geschonken. ‘Geen 18: geen druppel’, immers. Wel roken de jongens bijna allemaal, constateert een vrijwilliger mismoedig. Dat leren ze op de vlucht, weet haar collega: “Als je rookt, voel je de honger niet zo erg.”

Slapen op stoelen

Buiten helpt een aantal jongens elkaar een kleurspoelinkje in het haar te doen. En eerder zat een van de jongsten keurig boven een bordje z’n nagels te knippen. Precies zoals hij het thuis van zijn moeder heeft geleerd, dacht Hieke.

Niet ieder puberjoch trekt graag iedere dag schone kleren aan, wast z’n haren, poetst z’n tanden en doucht. Maar ook niet ieder puberjoch heeft een lange reis gehad, met slechts sporadisch sanitaire voorzieningen. En eenmaal in het aanmeldcentrum in Ter Apel zaten ze nog zonder douche en schone kleren. Zonder bed ook; ze slapen op stoelen.

Vier dagen kunnen ze bijkomen in Leek. Donderdag arriveren de jongens, maandagochtend vertrekken ze alweer; het COA heeft een opvanglocatie gevonden. Vier dagen met een grote impact in deze levens. Onbezoldigd tolk Lydia: “Ze kwamen heel onzeker aan, maar ze werden zó warm ontvangen. Je

zág ze ontspannen.”

Een goede, stevige hug

Ondanks de taalbarrière hebben ze een band opgebouwd, zegt Lydia; omdat ze vier dagen omgeven zijn met love and care.” De jongens vragen Lydia die laatste ochtend om voor hen te vertalen zodat ze Roel en het team kunnen bedanken. Met applaus.

Bij het afscheid omhelzen ze Roel allemaal. Eén voor één, een goede, stevige hug. Sommigen vechten tegen tranen. Als de bus weggrijdt, blijven de jongens zwaaien. De jonge vrijwilligers op de stoep ook. Rennen nog een stuk om de bus zo lang mogelijk in zicht te houden. “Zo mooi: the love from stranger to stranger,” zegt Lydia. Ze laat de tranen maar gewoon komen.

Hieke en Janet maken verse soep met veel groente, pubers hebben altijd honger

In de soos op zolder is er zelfs een biljart

Elfde Assemblee van de Wereldraad van Kerken

Karlsruhe 31 Augustus tot 9 september 2022

Door Kees Nieuwerth

Weer worstelen wij met vragen rond oorlog en vrede.

Zware onderwerpen.

Dit belooft al langere tijd een spannende bijeenkomst van de Wereldraad te worden door met name drie zware en actuele onderwerpen: ten eerste de *oorlog in Oekraïne*, ten tweede de toenemende druk om het beleid van Israël in het land zelf én vooral de bezette gebieden te kenschetsen als *apartheid* en ten derde de roep om steviger beleid inzake klimaatverandering en *klimaatrechtvaardigheid*.

Vredesoproep.

Voorafgaand aan de Assemblee initieerde de Europese oecumenische vredesbeweging Church and Peace een open brief aan de Wereldraad getiteld 'Focus on Overcoming all Wars'. In die brief werd deze Assemblee o.m. opgeroepen om een 'helder signaal af te geven voor de weg van de Rechtvaardige Vrede'. Ook werd de Assemblee gevraagd om 'allen die zijn gaan twijfelen – vanwege de oorlogen in Oekraïne dan wel elders – aan te moedigen het

instituut oorlog van alle legitimiteit te ontdoen’.

Bovendien werd voorafgaand aan de Assemblee een Walk of Peace/ Pelgrimage van Paderborn naar Karlsruhe georganiseerd. De deelnemers hebben de Assemblee een petitie aangeboden getiteld: ‘*Oorlog is tegen de wil van God – een oproep aan christenen en kerken wereldwijd*’. Een verwijzing uiteraard naar de eerste Assemblee in Amsterdam in 1948. Hierin werd ook gewezen op de Assemblee van Vancouver (1983) waar de oproep tot het conciliair proces ‘*Gerechtigheid, Vrede en Heelheid van de Schepping*’ werd gedaan. En die van Harare (1998) waar de ‘Decade to Overcome Violence’ werd uitgeroepen. Deze culmineerde uiteindelijk in de Internationale Oecumenische Vredesconvocatie in Kingston (2011) met de breed gedragen verklaring over ‘Rechtvaardige Vrede’. Bij al deze met consensus aangenomen en breed gedragen besluiten van de Wereldraad was de Russisch-Orthodoxe kerk als lidkerk toch ook betrokken???

Overleg vredeskerken

Het is gebruikelijk dat er voorafgaand en gedurende een grote Wereldraad-bijeenkomst overleg wordt gehouden tussen de afgevaardigden van de *traditionele vredeskerken* om af te stemmen. Het aantal ‘besluitgerechtigde’ gedelegeerden uit deze kring is beperkt en op één hand te tellen. Maar daarnaast zijn er vertegenwoordigers van partnerorganisaties, waarnemers en gasten.

Meestal zijn het Doopsgezinden, Quakers en Brethren uit alle hoeken van de wereld en vaak sluiten de Moravians en de Waldensians zich hierbij aan. Ook Church and Peace werd hierbij uitgenodigd.

Dit keer waren we tijdens die afstemmingsbijeenkomsten met ruim veertig. Mede dankzij dit overleg hebben we tekstvoorstellen kunnen doen voor sommige voor besluitvorming klaar liggende verklaringen.

Gesprek over oorlog en vrede.

Eén van de tekstvoorstellen die vanuit het overleg van de vredeskerken aangekeerd werd - met name door Church and Peace - voor de verklaring over de oorlog in Oekraïne werd integraal overgenomen: ‘In reactie op toenemende militarisering, confrontatie en wapenproductie roepen wij op tot een veel grotere investering door de Europese regeringen en de hele internationale gemeenschap in het zoeken naar en bevorderen van vrede en in het versterken van geweldloze conflictoplossing, civiele conflict transformatie en verzoeningsprocessen in plaats van in escalerende confrontatie en verdeeldheid’. Verder lezen we in de krachtige verklaring van deze Assemblee over de klimaatcrisis en duurzaamheid de oproep om ‘een eind aan alle oorlogen en militaire inzet...wapenproductie en andere levensvernietigende sectoren (te

maken), gekoppeld aan een radicale verschuiving van hulpbronnen naar gezondheid en veerkracht van onze gemeenschappen en het beheer en herstel van ecosystemen die de basis vormen van onze economie’.

En in de verklaring over oorlog in Oekraïne staat, dat één van de tragische gevolgen is dat ‘een nieuwe verdelingsgrens wordt getrokken over het continent, wemelend van wapentuig aan weerszijden. De geschiedenis van de Koude Oorlog geeft ons een helder beeld van wat zou kunnen volgen en de risico’s die dit met zich meebrengt’.

Zorgen.

Over de tweede dag van de Assemblee schreef ik een “blog” op de website van de Raad van Kerken. Daarin uitte ik zorgen over een voorstel van de secretaris-generaal van de Wereldraad, Ioan Sauca, om de *Pelgrimage van Gerechtigheid en Vrede* voortaan *Pelgrimage van Gerechtigheid, Verzoening en Eenheid*’ te noemen.

Het collectieve geheugen is helaas kort!

Vergeten wordt maar al te snel dat de Decade Geweld Niet Gewild/ ‘Decade to Overcome Violence’ uitmondde in de Internationale Oecumenische Vredesconvocatie over Rechtvaardige Vrede in Kingston. Tijdens de Assemblee van Busan lag daarom een voorstel op tafel om op basis van dat breed gedefinieerde én gedragen begrip Rechtvaardige Vrede samen op een *Pelgrimage van Rechtvaardige Vrede* te gaan tot de volgende Assemblee.

In Busan werd dat teruggebracht tot een *Pelgrimage van Gerechtigheid én Vrede*.... Nu werd zelfs voorgesteld ook dat weer te wijzigen op een manier die mij het gevoel gaf dat hier sprake is van een soort devaluatie van het paradigma van de Rechtvaardige Vrede... De zorg is dat bij die nieuwe *Pelgrimage van Gerechtigheid, Verzoening en Eenheid* bovendien het risico groot is dat die benaming leidt tot een meer inwaartse blik van de lidkerken. En dat was nu juist niet de bedoeling van de pelgrimage afgekondigd in Busan: daar gaat het om de dienst aan de wereld! Het gaat om het bouwen aan rechtvaardige vrede.

Zoals uit mijn analyse van het verdere verloop van de Assemblee in Karlsruhe blijkt, is er echter wel degelijk ook gesproken vanuit het gezamenlijk gedragen begrip van Rechtvaardige Vrede bij het worstelen met vragen van oorlog en vrede. Dat relateert – ten dele – mijn zorg over bovengenoemd voorstel om de Pelgrimage een ander focus te geven.

Pelgrimage van Gerechtigheid en Vrede

Mooiste momenten.

Als mij gevraagd wordt wat heeft jou het meest geraakt gedurende deze Assemblée dan waren dat twee momenten.

Ten eerste de toespraak van de secretaris-generaal van Religies voor

Justin Welby, links v. midden, Aartsbisschop van Canterbury

Vrede, Professor Azza Karam. Over het thema van de Assemblée zei zij dat in haar overtuiging die liefde van Christus voor de hele wereld en dus ook voor haar als Moslima bestemd was. Wat haar betreft was Jezus ook voor haar gestorven en opgestaan.... Voorts ‘dat Religies voor Vrede en de Wereldraad de morele verantwoordelijkheid delen dat we niet toestaan dat religie wordt misbruikt door de politiek voor het voeren van oorlog. Politici presenteren oorlog als de meest makkelijke optie, maar oorlog IS GEEN optie’.

Ik was zeer geroerd door haar woorden/getuigenis.

Ten tweede het feit dat – net als in Busan – een broeder uit Taizé (Fr. Alois) vertelde hoe in deze oecumenische gemeenschap – net als op de Assemblée – nog altijd mensen uit veel verschillende landen samenkomen om samen te bidden en te vieren. Hij zei: ‘We zijn allen de gasten van Christus’ en herinnerde ons er aan dat ‘eenheid nooit bereikt kan worden met behulp van concepten en woorden alleen’. Daarom vroeg hij ons nu – eindelijk dacht ik als Quaker – tenminste maar eens **één minuut stil** te zijn. Waarna hij ons vroeg samen Laudate Omnes Gentes te zingen! Dat was weer eens zo’n ‘gevoelde eenheid’ in plaats van ‘geformuleerde eenheid’ voor mij.

Aartsbisschop Justin Welby refereerde hieraan tijdens een sessie over christelijke eenheid door te zeggen: *Onze Broeder uit Taizé zei het (daarmee) allemaal!*

Dit is een samenvatting van het verslag dat Kees schreef. Het hele verslag is te vinden op de website van de Raad van Kerken www.raadvankerken.nl

*Beelden van
de conferentie
van de Wereld-
raad van Kerken*

Quakers willen gerechtigheid

Quakers dringen aan op gerechtigheid tijdens VN-klimaatbesprekingen. 24 oktober 2022

Bron: Friends World Council for Consultation (FWCC)

Bij de voorbereiding op de wereldwijde klimaatbesprekingen die van 6 tot 18 november in Egypte plaatsvonden, blijven Quakers intensief pleiten voor voldoende klimaatfinanciering

voor ontwikkelingslanden. Zij pleiten samen met anderen voor een nieuw internationaal fonds voor verlies en schade door klimaatveranderingen veroorzaakt. (We weten nu dat er inderdaad tot zo'n fonds besloten is, al is het onduidelijk wie en hoeveel er aan wordt besteed, red). Ze willen ook dringende, duurzame en op mensenrechten gebaseerde actie om de grondoorzaken die aan de basis liggen van de vernietiging van het milieu om te buigen.

Sinds de laatste reeks klimaatbesprekingen in Glasgow in 2021 hebben er wereldwijd meer dan 100 extreme weersomstandigheden plaatsgevonden, met name in armere landen en ontwikkelingslanden die het minst verantwoordelijk zijn, maar het meest worden getroffen door de stijgende wereldtemperaturen. FWCC heeft veel rapporten gehoord over de effecten van klimaateffecten op Quakers en hun burens, waaronder aardverschuivingen in Oeganda, droogte in delen van Kenia en Zimbabwe, en enorme overstromingen in delen van Zuid-Azië, Zuidelijk Afrika en Australië.

Maar tegelijkertijd, volgens onderzoek, verdienen alleen al in de eerste helft van 2022 slechts zes fossiele brandstofbedrijven genoeg geld om de kosten van grote extreme weer- en klimaatgerelateerde gebeurtenissen in ontwikkelingslanden te dekken en hebben ze nog steeds bijna \$70 miljard over aan pure winst.

Zoals uitgelegd in een alarmbrief voor kerken in mei, dragen de effecten van de klimaatcrisis, in combinatie met de gevolgen van conflicten en het gebrek aan actie om de manier waarop internationale voedselmarkten werken te veranderen, bij tot een wereldwijde hongercrisis.

De FWCC-delegatie bij de CoP27-klimaatbesprekingen werd geleid door Lindsey Fielder Cook en Alana Marie Carlson van het Quaker United Nations Office, vergezeld door collega's op het gebied van vrede, mensenrechten en de

rechten van inheemse volkeren en vertegenwoordigers van andere Quaker-organisaties.

Vrienden over de hele wereld werden uitgenodigd voor een online vriendenbijeenkomst om te bidden voor de conferentie op 5 november en een interreligieuze dienst op 6 november, georganiseerd door de Lutheran World Federation voor het interreligieuze verbindingscomité.

Actie voor het milieu is al heel lange tijd een onderdeel van het Quaker-werk voor vrede en gelijkheid, evenals de inhoud van vele

recente jaarlijkse bijeenkomsten. Op 1 oktober 2023 staat Wereld Quaker Dag in het teken van Living the Spirit of Ubuntu: met hoop reageren op Gods oproep om de schepping – en elkaar – te koesteren. Dit zal ook het thema zijn van FWCC's eerste 'hybride' World Plenary in 2024.

Het werk van het duurzaamheidsprogramma van FWCC omvat:

- *Ondersteuning van Vrienden over de hele wereld die klimaatactie ondernemen op lokaal niveau om Gods schepping te beschermen*
- *Het vertegenwoordigen van Quakers in een aantal wereldwijde interreligieuze inspanningen en het ondersteunen van de geloofsdialoog met regeringen over klimaatambitie*
- *Deelnemen aan de VN-klimaatonderhandelingen naast het Quaker United Nations Office*
- *Het bijeenroepen van het Global Quaker Sustainability Network om samenwerking tussen Quaker-bureaus op het gebied van duurzaamheid en milieurechtvaardigheid aan te moedigen*
- *Het koesteren van netwerken van jonge vrienden over de hele wereld die zich bezighouden met klimaatactie, vrede en gerechtigheid*

Vrienden in het hele land

Lokale/regio Quaker bijeenkomsten:

Je bent van harte welkom!

Van leden wordt verwacht dat ze financieel bijdragen aan (zie bankrekeningen hieronder):

1. De landelijke (jaarvergadering) Quakers
2. De lokale/regiogroep (maandvergadering)
3. Abonnement op de Vriendenkring

Iedereen kant ook bijdragen aan het Quakerhulpfonds voor giften voor Quakerprojecten (al of niet vermelden welke)

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

Website: quakers.nu (Peter Spreij) e-mail: secretariaat@dequakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker) Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris' Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

Driebergen groep: Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: Quakers@marieke.nl.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Eoin Dubsy, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu, Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070- 3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: els@ramaker.me, Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

Quaker Hulpfonds: Schrijver: Corien van Dorp. Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. Email: Hulpfonds@quakers.nu.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

Gebruik email of telefoon om te zien of we fysiek of online bijeenkomen.

'Quakers en ik' do 15 dec. online 20.00-21.15
Opgeven bij marliestjallingii@home.nl

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail: boekrijk@hotmail.com
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, e-mail: els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 https://quakers-belux.org	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 1x per mnd. 18:15 Graag vooraf aanmelden	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom.. email: haagsevrienden@quakers.nu . Info: tel. 070-3600621 online zie de link op de website quakers.nu
Driebergen	Iedere 1 ^e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	10.30 Iedere 3 ^e zondag vd mnd. Gespreksavond: info bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan friedaoudakker@gmail.com tel. 0644794366, email:
Gent	2 ^e woensdag 20.00-en 4e zondag 11.00.	In Buurthuis Het Hoeveke info: Quaker-cirkels@gmail.com . zie www.facebook.com/QuakersGent
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 in De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl ; tel. 050-5712624
Zwolle	14 december (2e wo van de maand) 17.30-19.00, huiskamerbijeenkomst.	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij marliestjallingii@home.nl .

Iedere Zondag Online Wijdingssamenkomsten 10.30 iedereen (in de hele wereld) welkom, gesproken taal vooral Nederlands Gastheer: Charles Tauber. Meeting ID: 309 877 1347; Passcode: Tauber; tel.: +31 20 794 7345.
<https://us02web.zoom.us/j/3098771347?pwd=eEdtNHR5Q2pDSFpSb0dlLzJwNjhUUT09>

Op bezoek bij de Dorotheïes

In de vorige Vriendenkring een beschrijving van de Dorothy Gemeenschap, Marlies en Sytse Tjallingii gingen er op bezoek. Dit zijn de beelden.

